

ÚJ LEPKE-ABERRATIÓK BUDAPEST KÖRNYÉKÉRŐL.

Bezilla Lászlótól (Budapest).

A Budapest melletti Pestújhely községben lévő kertemben és a községgel szorosan összefüggő Rákospalota-Nádasztó nevű H. É. V. megálló környékén az utóbbi 10 év alatt érdekes és a szakirodalomban még eddig le nem írt új lepkeaberrációkat gyűjtöttem. Véleményem szerint az alább felsorolt aberrációk valószínűleg azért jöttek létre, mert Pestújhely és Rákospalota-Nádasztó környéke 40 évvel ezelőtt még nedves, mocsaras hely volt, amelyre már csak az azóta is megmaradt „Nádasztó” név emlékeztet. Lecsapolásokkal és a kultúra terjedésével ma már teljesen városiaszá fejlődött Pestújhely és a földek megművelésével a Nádasztó akkori növényzete megváltozott s emiatt a környék lepkefaunájának helyi részben más növények fogyasztására voltak kénytelenek áttérni. A vízpárás, mocsaras vidéket a forró futóhomok váltotta fel, ami a klimatikai viszonyokat is megváltoztatta; részben ez is hozzájárulhatott az új aberrációk létrejöttéhez. Az itt következő eltéréseket dr. Hering M. (1936.) rendszere szerinti sorrendben írom le:

1. *Arctia caja* L. ab. *Kadocsae* nov. ab. (I. tábla 1 kép.)
1937 VII. 20-án gyűjtöttem 18 darab törzsalakkal együtt. Eltérése a törzsalaktól az alsószárnyak sötétbarna beszegésében mutatkozik. *Confluens* Rbl. és *radiata* Gramann formát mutat, de sötét szegélyével az *Arctia hebe* L.-re emlékeztet. Dr. Kadocsai Gyula kísérletügyi főigazgatóról, a Magyar Rovartani Társaság elnökéről nevezem el őszinte tiszteletem jeléül.

2. *Phasiane clathrata* L. ab. *Antalfyi* nov. ab. (I. tábla 2. kép.)
1941 V. 10-én Pestújhelyen gyűjtöttem 5 darab, a törzsalakhoz tartozó állattal együtt. Eltérése a törzsalaktól: Felső szárnya a középtől a szélekig, vagyis a szárnyak közép- és szegélytere nem rácsoszott, de egyszínű világosbarna. Az érdekes új alakot dr. vitéz Antalfy Sándor földművelésügyi minisztériumi miniszteri tanácsosról, a növényegészségügyi ügyosztály vezetőjéről, az alkalmazott rovtani kutatás megértő és lelkes támogatójáról nevezem el tiszteletem jeléül.

3. *Cymatophora ocularis* ab. *Frankii* Boegl. Ezt a melanotikus alakot 1942. augusztus 3-án gyűjtöttem egy példányban Pestújhelyen. Tudomásom szerint eddig csak az északfranciaországi Valencienne vidékéről volt ismeretes, tehát Magyarország faunájára új. A III. táblán láthatjuk a Pestújhelyen gyűjtött bizonyító példány fényképét (7. ábra), összehasonlítva a törzsalakkal (6. kép).

4. *Deilephila euphorbiae* L. ab. *Aczéli* nov. ab. (II. tábla 8. kép.) 1933. VIII. 22-én Pestújhelyen *Pestunia* és *Nicotiana affinis* virágokon a farkas fütejszendernek egy feltűnő változatát gyűjtöttem. Az állat a törzsalaktól abban különbözik, hogy szárnyai a normálisnál sötétebbek (melanizmus), továbbá abban, hogy az alsó szárnyán lévő rendes körülmények között piros színű sáv sötét zöldes színezetű. Dr. Aczél Márton kedves entomológus kartársamról, a M. Kir. Növényegészségügyi Intézet főadjunktusáról nevezem el.

5. *Pararge egeria* L. var. *egerides* Stgr. ab. *Rózsae* nov. ab. (II. tábla 5. kép.) 1933. május 6-án 29 darab törzsalakkal együtt gyűjtöttem ezt a feltűnő új aberratiót, amely a var. *egerides*-től sötétebb alapszínével és rajzlati elemeinek csökkenésével különbözik. Ennek az utóbbi rajzlatfejlődési irányzatnak az eredménye az, hogy a felső szárny csúcsán lévő szemfolt is sötét alapon van, míg a törzsalak és a nálunk honos var. *egerides* esetében ez a szemfolt mindig világossárga mezőben fekszik. Az új eltérést feleségemről nevezem el, akivel együtt gyűjtöttük.

6. *Polygonia c-album* L. ab. *P-album* nov. ab. (I. tábla 3. kép.) A törzsalaktól abban tér el, hogy a fehér c betű helyén hátrározottan kivehető p betű díszíti alsó szárnyának fonákját. Ennek a tudomásom szerint még eddig le nem írt alaknak egy példányát gyűjtöttem Rákospalota—Nádastó Hév.-állomás közelében.

7. *Papilio machaon* L. ab. *quinquemaculatus* nov. ab. (I. tábla 4. kép.) A nyáron repülő törzsalaktól csupán abban különbözik, hogy alsó szárnyának 6 sárga foltja közül a legfelső (az, amelyik az ab. *rubromaculatus* Aign. esetében piros szokott lenni) hiányzik. Ebből az új eltérésből két példányt gyűjtöttem a rákospalotai Nádastónál, mégpedig 1934. június 27-én és 1935. június 15-én.

Irodalom.

1. Abafi—Aigner L.: Magyarország lepkéi. Budapest 1907. —
2. Hering M. E.: 24. Ordnung: Schmetterlinge. In: P. Brohmer, P. Ehrmann & G. Ulmer: Die Tierwelt Mitteleuropas. VI. Insecten 3. Teil. 1936. —
3. Culot J.: Noctuelles et Geomètres d'Europe Vol. I—IV. Geneve 1909. —
4. Szent-Ivány J.: A kis medve-lepke (*Arctia caja* L.) változékonysága történelmi Magyarországon. Budapest. 1936. —
5. Seitz A.: Die Gross-Schmetterlinge der Erde. Die Gross-Schmetterlinge des Palaearktischen Faunengebietes.

NEUE LEPIDOPTEREN-ABERRATIONEN AUS DER UMGEBUNG VON BUDAPEST.

Von L. Bezsilla (Budapest).

(Zusammenfassung.)

Der Verfasser sammelte seit Jahren in seinem in Pestujhely (neben Budapest) liegenden Garten und dessen Umgebung. In den letzten 10 Jahren gelang es ihm unter anderem auch einige Aberrationen zu erbeuten, welche seines Wissens bisher nicht beschrieben wurden. In dem obigen Aufsatz kommt es zur Beschreibung von 6 neuen Aberrationen. Ausserdem wird eine für Ungarn neue Abart (*Cymatophora ocellaris* ab. *Frankii* Boegl.) erwähnt. Alle Tiere werden abgebildet. (S. Taf. II. und. III.) Die Belegstücke befinden sich in der Sammlung des Verfassers. — *Arctia caja* ab. *Kadocsae* nov. ab. (Taf. II. Abb. 1.) ist durch die dunkelbraunen Fransen der Hinterflügel von der Stammform verschieden. — *Phasiane clathrata* L. ab. *Antalffyi* nov. ab. (Taf. II. Abb. 2.) unterscheidet sich von der Stammform dadurch, dass im Zentral- und Distalfeld ihrer Vorderflügel die graue Gitterung fehlt. Die beiden erwähnten Felder sind fast einfarbig hellbraun gefärbt. — *Deilephila euphorbiae* ab. *Aczéli* nov. ab. (Taf. III. Abb. 8.) ist eine melanistische Form, an deren Hinterflügeln das rote Band dunkelgrünlich gefärbt ist. — *Pararge egeria* var. *egerides* ab. *Rozsae* nov. ab. (Taf. III. Abb. 5.) ist ebenfalls eine verdunkelte Form. Bei ihr liegt der Augenfleck der Vorderflügel nicht in einem hellgelben Feld wie dies bei var. *egerides*

der Fall ist. — *Polygonia c-album* ab. *p-album* nov. ab. (Taf. II. Abb. 3.) An der Unterseite der Hinterflügel ist an Stelle des weissen c ein gut erkennbares p vorhanden. — *Papilio machaon* ab. *quinquemaculatus* nov. ab. (Taf. II. Abb. 4.) Am Hinterflügel fehlt der oberste gelbe Fleck (derjenige, welcher bei der Form *rubromaculatus* Aign. rot zu sein pflegt.)

ÜBER DIE GATTUNGEN TEARCHUS KR. UND TONKINIUS FAIRM. (COL., TENEBR.)

Von Dr. Z. Kaszab (Budapest).

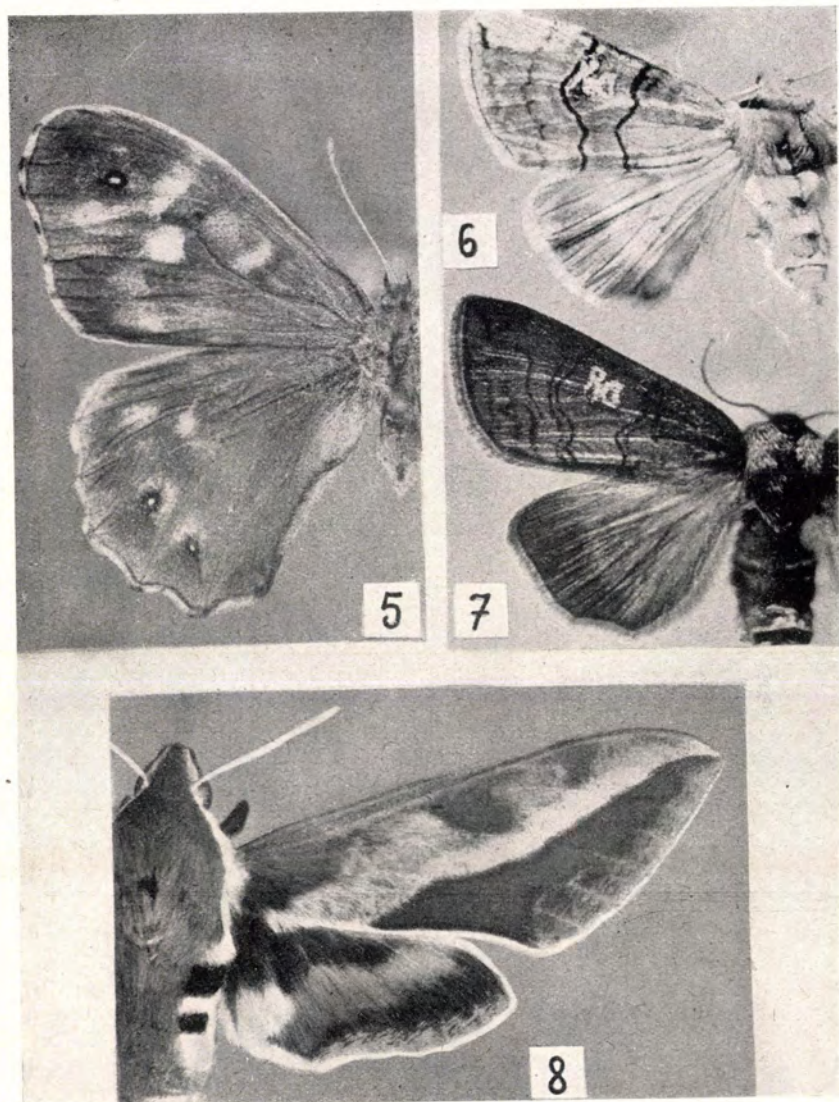
Die Gattung *Tearchus* begründete K r a a t z auf eine Art aus Assam: *T. annulipes* Kr.; weitere Arten sind bisher in der Literatur nicht bekannt. In der Sammlung des Ungarischen National-Museums in Budapest befinden sich zwei hierher gehörende Arten von den Sunda-Inseln, die ich als *T. Xántusi* sp. nov. und *T. javanicus* sp. nov. bezeichne. Die drei Arten lassen sich voneinander folgenderweise unterscheiden:

- 1" Die Zwischenräume der Flügeldecken sind vollständig flach und glatt, mit scharfen, feinen Längslinien, in welchen die Punkte kaum erkennbar sind. Unterseite, Beine und Fühlerwurzel schwarzbraun, Schenkel vor der Spitze rot geringelt, die sechsgliedrige Fühlerkeule blauschwarz, Kopf und Halsschild kaum, Flügeldecken deutlich dunkel metallisch. Länge: 12—13,5 mm. Borneo: Sarawak, Matang, leg. J. Xántus (4 Exemplare), Sumatra: Si-Rambe, leg. E. Modigliani (1 Exemplar)
.....*T. Xántusi* sp. nov.
- 1' Die Zwischenräume der Flügeldecken sind stark gewölbt.
- 2" Die erhabenen Zwischenräume sind unduliert, erzg'änzend, glatt. Unterseite und Beine schwarz, Schenkel vor der Spitze rot geringelt. Länge: 14 mm. Assam.....*T. annulipes* Kr.
- 2' Die erhabenen Zwischenräume der Flügeldecken sind ganz eben, die inneren Zwischenräume etwas flacher, die Längsstreifen sehr fein und die Punkte kaum erkennbar. Die ganze Ober-

Bez s i l l a : U j l e p k e a b e r r á c i ó k . I . t á b l a .

(Fol. Ent. Hung. VIII., Taf. III. tábla.)

Bez s i l l a : U j l e p k e a b e r r á c i ó k . I I . t á b l a .